

Yönetici Özeti:

Adil Geçişler İzleme Rehberi

Adil bir geçişin durumunu değerlendirme çerçevesi

ÖZETİ İNDİR:

<https://climateactiontransparency.org/our-work/icat-toolbox/just-transitions-monitoring-guide/>

Önemli Noktalar

- Düşük karbonlu, iklime dayanıklı bir ekonomiye doğru adil bir geçişin sağlanması önemlidir; bu geçişe yönelik destek, bunun nasıl uygulandığını izlemek için güvenilir bir izleme çerçevesinin oluşturulmasıyla güçlendirilebilir.
- Bu kılavuz, ulusal, ulusal altı ve yerel düzeylerde geçişin durumunu yansıtan sosyal, ekonomik ve çevresel göstergelerin izlenmesi için bir çerçeve geliştirmeye yönelik üst düzey değerlendirmeler sunmaktadır.
- Zaman içinde sosyal, ekonomik ve çevresel değişiklikleri izlemek için adalet bakış açısı kullanmak, geçiş döneminde kimsenin geride kalmamasını sağlamaya yardımcı olabilir.
- Adil geçişle ilgili göstergeler, belirli insan grupları arasındaki sosyal, ekonomik ve çevresel değişimleri (dağıtım adaleti); geçişin ne kadar kapsayıcı olduğunu (prosedürel adalet); ve geçmişteki eşitsizlikleri giderme çabalarını (onarıcı adalet) incelemeye yardımcı olur.
- Bu kılavuz, ülkelerin adil bir geçişe ulaşma yolunda ilerlemelerini daha iyi anlamak ve izlemek için hedefleri ve göstergeleri belirleyerek; içgörüler elde etmek için veri toplayıp analiz ederek; kanıt sağlamak, politikaları bilgilendirmek ve adil bir geçişi kolaylaştırmak için sonuçları ileterek atabilecekleri adımları tanımlamaktadır.

BAĞLAM

İklim politikaları sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarda olumlu veya olumsuz, amaçlanan veya amaçlanmayan etkilere katkıda bulunabilir. Bunlar mevcut sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri daha da kötüleştirebilir (veya azaltabilir). Ülkeler düşük karbonlu, iklime dayanıklı bir ekonomiye geçiş yaparken ve 1,5°C Paris Anlaşması hedefiyle uyumlu kalkınma yollarını izlerken, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi bu geçişin adil ve kapsayıcı bir şekilde uygulanmasının yanı sıra olumsuz veya sosyal etkilerin en aza indirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (UNFCCC, 2023). Glasgow İklim Pakti'nda kararlaştırıldığı gibi net sıfır emisyonu doğru adil bir geçiş, sosyal, ekonomik ve çevresel eşitsizlikleri düzeltebilir ve bunların devam etmesini önleyebilir (Hickel ve Slamersak, 2022; UNFCCC, 2015, 2022d). Geleneksel ve sürdürülemez üretim modellerinden uzaklaşırken, sosyal ve ekonomik politikalar geçişten etkilenen topluluklara, işçilere, savunmasız gruplara ve işletmelere destek sağlayabilir.

REHBER HAKKINDA

Bu yayın, ülkelerin düşük karbonlu ve iklime dayanıklı ekonomilere geçiş politikalarını uygularken ortaya çıkabilecek sosyal, ekonomik ve çevresel değişikliklerin izlenmesi ve analiz edilmesi için rehberlik sağlamaktadır. Farklı gruplardaki değişiklikleri anlamak için dağıtımsal, prosedürel ve onarıcı adalet bakış açısını kullanır.

Adaletle ilgili göstergelerin belirlenmesi ve izlenmesi, tüm etkilenen paydaşlar için olumlu sonuçları destekleyen, istenmeyen ve istenmeyen değişiklikleri en aza indiren, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran, paydaşlar arasında güven oluşturan ve finansmana erişimi kolaylaştıran politikalar tasarlamak için veri ve kanıt sağlayabilir. Bu göstergelerin izlenmemesi durumunda, karbonsuzlaştırma yolları topluluklara istemeden zarar verme, eşitsizlikleri sürdürme ve siyasi direnişi tetikleme riski taşıyabilir (Robins ve Rydge 2019).

Kılavuz, hükümetlerin adil geçişin durumunu takip edebilmelerini sağlayacak bir izleme çerçevesinin geliştirilmesini desteklemek için adım adım bir yaklaşım sunmaktadır. Önemli sosyal, ekonomik ve çevresel göstergelerin izlenmesi, zaman içindeki değişiklikleri gösterir ve adil geçiş hedeflerine doğru ilerlemenin değerlendirilmesine yardımcı olur. Ulusal bir sera gazı envanterine benzer şekilde, bir geçiş izleme çerçevesi ilgili göstergelerdeki değişiklikleri izlemek için yararlı bir araçtır, ancak tek başına değişikliklere neyin neden olduğunu açıklayamaz. Bu kılavuz, etkileri belirli politikalara atfetmeyi amaçlayan bir politika değerlendirme aracı sağlamaz; bunun yerine, politika ve uygulamayı bilgilendirmek için bir geçişin durumunu izlemek için bir metodoloji sunar. İzleme, ilerleme yolunda olmadığında daha fazla politika dikkatinin nerede gerekli olduğunu belirlemeye yardımcı olabilir, ancak belirli politikaların insanları nasıl etkilediğini belirlemez. Gözlemlenen değişiklikler, politikaların uygulanması ve dışsal faktörler de dahil olmak üzere çok çeşitli faktörlerden kaynaklanıyor olabilir. Kılavuz farklı ölçeklerde (örneğin, ulusal, bölgesel veya ulusal altı) ve farklı türdeki sosyal, ekonomik ve çevresel değişiklikleri izlemek için uygulanabilir. Kılavuz çoğunlukla iklim azaltma eylemlerine eşlik eden sosyal, ekonomik ve çevresel değişikliklerden yararlı olsa da, uyum ve dayanıklılık politikalarına eşlik eden benzer değişiklikleri izlemek için de uygulanabilir. Kılavuz, masaüstü araştırmaları, görüşmeler ve istişarelerin yanı sıra Nijerya ve Güney Afrika'da geçiş izleme çerçeveleri geliştirmeye yönelik ulusal düzeydeki paralel çabalardan elde edilen fikir alışverişleri ve öğrenimlerin bir kombinasyonu yoluyla geliştirildi.

Bu kılavuz, kalkınma, iklim planlaması, veri yönetimi gibi konulardan sorumlu olan devlet kurumları ve bakanlıklar için tasarlanmıştır.

Ulusal, ulusal altı, bölgesel veya yerel yargı bölgeleri dahil olmak üzere yönetim ve finans.

Tavsiyeler ve değerlendirmeler, hükümet dışı örgütler, toplum hizmeti örgütleri ve finans kuruluşları tarafından hükümetin öncülük ettiği izleme çabalarını desteklemek veya geçiş izleme sürecine daha iyi katılım sağlamak amacıyla da kullanılabilir.

ADİL GEÇİŞLERİ ANLAMAK

Rehber, adil geçişler ve farklı adalet türleri hakkında kavramsal bir arka plan sunuyor ve geçişleri izlemek için bir yöntem olarak izleme çerçevesini tanıtıyor.

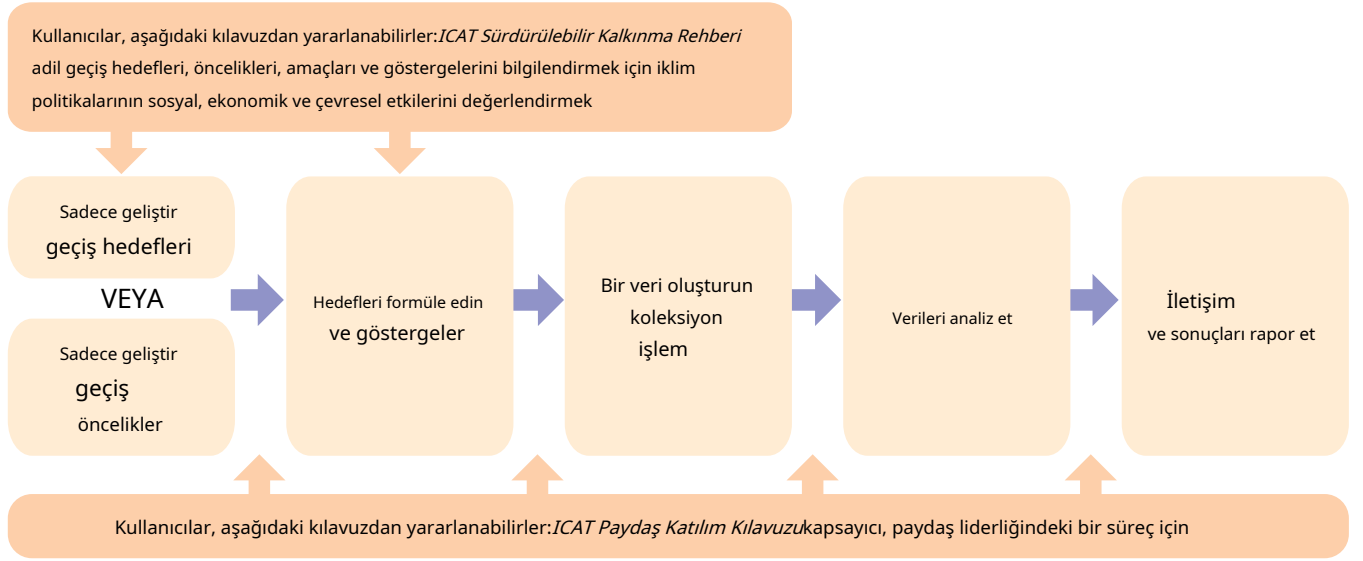
"Adil geçiş" için birden fazla tanım mevcut olsa da (İklim Adaleti İttifakı, nd; Denton ve diğerleri, 2022; Galanis ve diğerleri, 2025; IEA, ndb; ILO, 2021; Just Transition Alliance, nd; UNFCCC, 2023), bu kılavuzun amaçları doğrultusunda terim, iklim değişikliğinin adil, hakkaniyetli ve kapsayıcı bir şekilde ele alınması; herkes için insana yakışır iş fırsatları yaratılması; kimsenin geride bırakılmaması; ve süreçteki zorlukların katılımcı yaklaşımlar ve sosyal diyalog yoluyla yönetilmesi anlamına gelmektedir (ILO, 2015; UNFCCC, 2023).

GEÇİŞLERİ İZLEMENİN İÇİN BEŞ ANA ADIM

Adil geçişlerin izlenmesi, toplulukların, çalışanların, savunmasız kesimlerin, işletmelerin ve diğer grupların karşı karşıya kaldığı sosyal, ekonomik ve çevresel değişiklikleri adalet merceğinden takip etmeyi gerektirir. Kılavuz, izleme için aşağıdaki adımları özetlemektedir (Şekil ES-1):

1. Adil geçişle ilgili hedefler veya öncelikler geliştirin.
2. Hedefleri ve temel sosyal, ekonomik ve çevresel göstergeleri formüle edin.
3. Veri toplama sürecini oluşturun.
4. Trendleri ve ilerlemeyi anlamak için verileri analiz edin.
5. İlerlemeyi yansıtacak bilgileri iletin.

Şekil ES-1 | Adil bir geçiş için temel izleme adımları

Kaynak: Kusek ve Rist (2004)'ten uyarlanmıştır. Kısaltma: ICAT, İklim Eylem Şeffaflığı Girişimi.

Kullanıcılar, geçiş izlemeyi zaman içinde geliştirebilen ve daha kapsamlı hale gelebilen bir süreç olarak ele almalıdır. Örneğin, hedefler temel veriler toplandıktan sonra belirlenebilir, daha fazla gösterge eklenebilir ve kullanılabilir hale geldikçe yeni ve geliştirilmiş veri toplama yöntemleri benimsenebilir.

HEDEFLER VEYA ÖNCELİKLER GELİŞTİRİN

Kullanıcılar, paydaşlarla yakın işbirliği içinde adil geçiş hedefleri veya öncelikleri belirlemelidir.

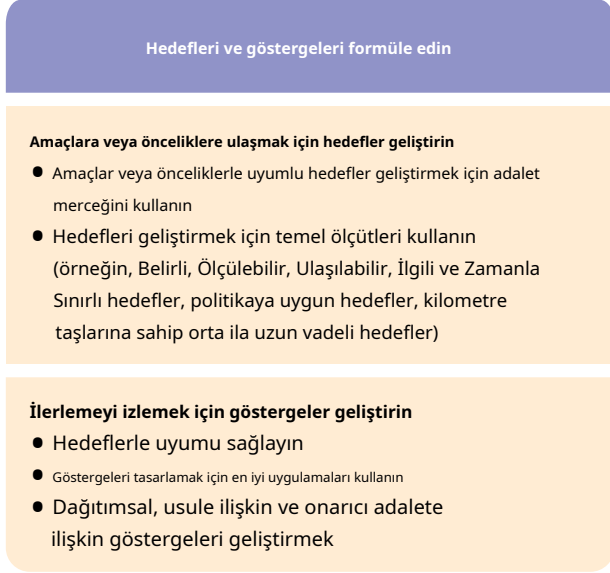
Hedefleri belirleyin: Hedefler, geçiş sırasında yaratılan fırsatların eşit bir şekilde paylaşılması ve sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarda istenmeyen değişikliklerin en aza indirilmesi de dahil olmak üzere üst düzey değişim ifadelerini temsil eder. Hedefler, düşük karbonlu, iklime dayanıklı bir ekonomiye geçiş sırasında tüm paydaşların ihtiyaçlarını karşılaması gereken uzun vadeli, adalet odaklı ve kapsayıcı değişimi ifade eder. Kullanıcılar, hedefler belirleyerek, kapsayıcı bir süreç aracılığıyla kilit paydaşlarla işbirliği içinde adil geçişi tanımlayabilir veya kavramsallaştırabilir. Bu, çeşitli grupların geçişi nasıl deneyimleyebileceğini, risklerin ve fırsatların toplum genelinde nasıl dağıtılacağını ve paydaş gruplarının adalet kavramını kendi bağlamlarında nasıl algılayıp uyguladığını bulmayı içerir. Hedefler, olası uzlaşmaları ele alabilir ve/veya adil bir şekilde dağıtılması gereken fırsatları tanıyabilir ve güçlendirebilir.

Kullanıcılar hedef geliştirirken süreç ve sonuç odaklı hedefler geliştirmelidir. Süreç hedeflerine örnek olarak, adil geçiş programları ve girişimleri için kaynak tahsis etmek üzere şeffaf süreçler kurmak ve cinsiyet açısından kapsayıcı paydaş diyalogları yürütmek verilebilir. Sonuç hedefleri arasında, tarihsel olarak yetersiz hizmet alan topluluklarda sıfır karbon hareketliliğine erişimi iyileştirmek ve mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KKOBİ'ler) fosil yakıt endüstrilerinden düşük karbonlu sektörlere geçişini desteklemek yer alabilir. Genel olarak, süreç odaklı hedefler prosedürel adaleti ele almak için yararlı olabilirken, sonuç odaklı hedefler dağıtımcı ve onarıcı adaletle daha iyi uyum sağlayabilir.

Öncelikleri belirleyin: Öncelikler, düşük karbonlu, iklime dayanıklı bir ekonomiye geçiş sürecindeki temel etki alanlarını temsil eder. Kılavuz, kullanıcıların geçiş politikalarının sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerine ilişkin bir anlayışa dayanarak öncelik alanlarını geliştirmelerini önerir. Ancak, tüm etkiler "öncelik" olarak kabul edilemez. Toplulukları etkileme olasılığı daha yüksek olanlar veya önemli bir büyüklüğe sahip olanlar öncelik olarak tanımlanmalıdır. Etkiler, etki değerlendirme çalışmaları ve paydaşlarla iş birliği yoluyla tanımlanabilir. [ICAT Sürdürülebilir Kalkınma Metodolojisi](#) Sürdürülebilir kalkınma etkilerinin değerlendirilmesi için bir metodoloji sağlar (ICAT, 2020b). Öncelikler etkilerle ilişkili olduğundan, yukarıda hedefler için belirtilen bir sonuç veya süreç tipi çerçevelemeye kendilerini ödünç vermeyebilirler.

Uygun olduğu durumlarda, yeni adil geçiş hedefleri veya öncelikleri mevcut hedeflerle uyumlu olmalıdır. (örneğin, ulusal olarak belirlenen katkılarda veya sektörel politikalarda). Kullanıcıların hedefler veya öncelikler geliştirip geliştirmemesi ulusal bağlama bağlı olabilir

Şekil ES-2 | **Hedefleri ve göstergeleri tanımlama adımları**

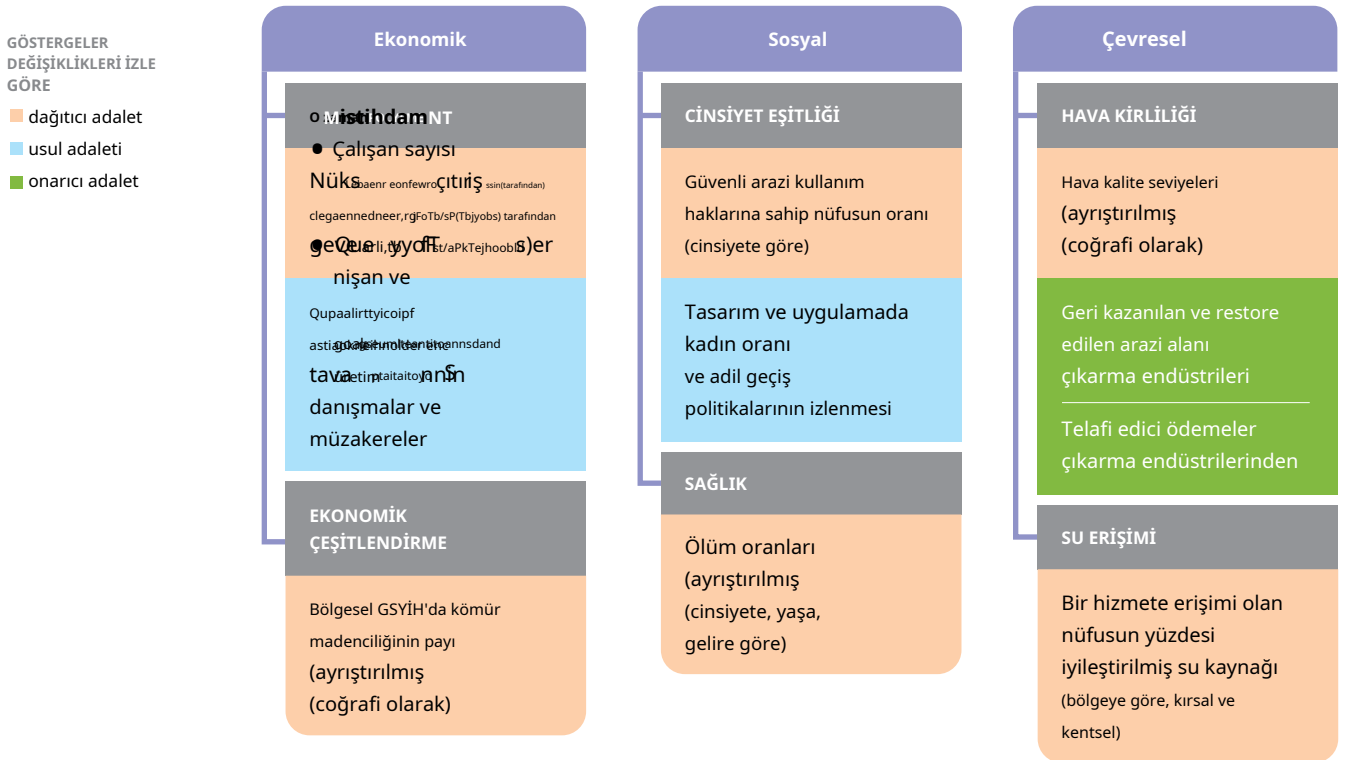

paydaş beklentileri gibi. Hedefler ve öncelikler bir süreklilik içinde mevcuttur ve öncelikleri belirleyen kullanıcılar, hedefleri zaman içinde tanımlamak için bu ilerleme boyunca ilerlemeyi seçebilirler. Aksi belirtilmediği sürece sonraki adımlar hedefleri ve öncelikleri geliştirmek için benzerdir.

HEDEF VE GÖSTERGELERİ FORMÜLE ET Kullanıcılar, hedefler veya öncelikler için hedefler belirlemeli ve ilerlemeyi izlemek için ilişkili göstergeleri tanımlamalıdır(Şekil ES-2). Veriler mevcut değilse veya kaynak kısıtlamaları varsa, kullanıcılar önce göstergeler geliştirmeyi ve ardından hedefler belirlemeyi seçebilirler. Kullanıcılar, paydaşlarla işbirliği yaparak, önümüzdeki 10 yıl içinde yenilenebilir enerji hizmetleri sağlayan KOBİ sayısında %50 artış gibi belirli, ölçülebilir ve zamanla sınırlı hedefler belirlemelidir. Hedefler, istenen yöndeki hareketi izlemek için bir kıyaslama noktası sağlar.

Kullanıcılar, dağıtımsal, prosedürel ve onarıcı adalet açısından sosyal, ekonomik ve çevresel değişiklikleri yakalayan mevcut ve gerektiğinde yeni göstergeleri belirlemeye çalışmalıdır.(Şekil ES-3). Geçişleri izlemek için,

Şekil ES-3 | **Adil geçiş göstergelerinin açıklayıcı örnekleri**

Kaynak: ICAT (2020b)'den uyarlanmıştır.

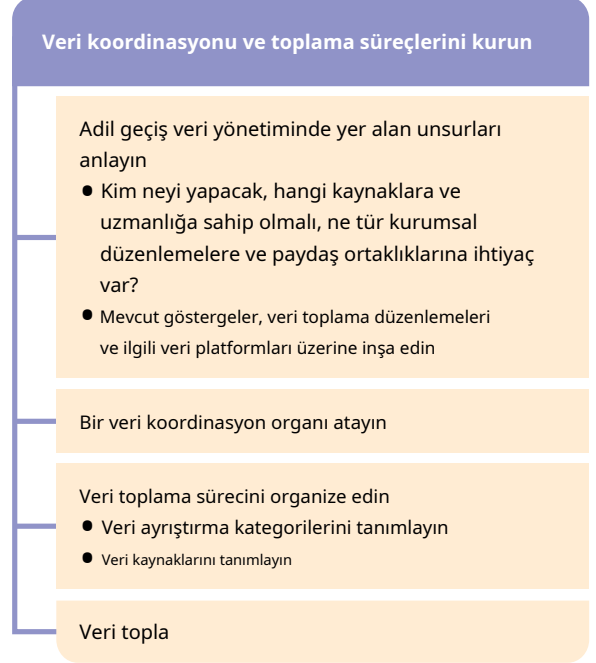
Kısaltmalar: Tam zamanlı/yarı zamanlı, tam zamanlı/yarı zamanlı; GSYİH, gayri safi yurtiçi hasıla.

Not: Şekilde yalnızca birkaç ilgi alanı örneği ve ilişkili göstergeler yer almaktadır. Tüm ilgi alanları ve göstergelerin kapsamlı bir resmini sunması amaçlanmamıştır.

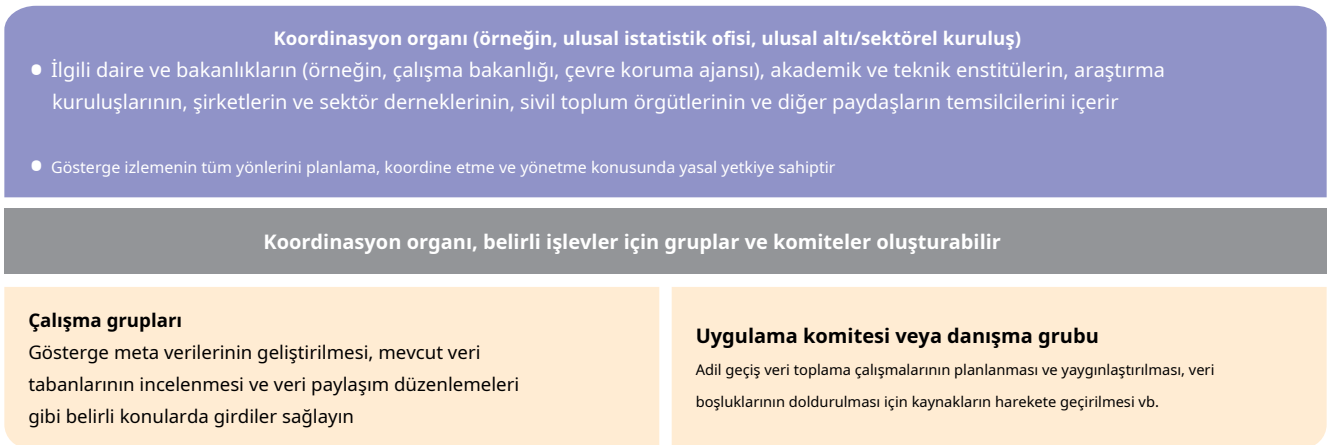
Kullanıcılar, adil bir geçişin hem çıktı hem de süreç yönlerini yansıtan göstergeleri dahil etmelidir. Bazı örnekler arasında, yeni sürdürülebilir endüstrilerde yaratılan tam zamanlı işlerin toplam işlere oranı, kömür madenciliği alanlarında yeniden ormanlaştırılan/ iyileştirilen arazi alanı, fosil yakıt bağımlı bölgelerde ekonomik çeşitlendirme programlarına yatırım, sürdürülebilir endüstride kaliteli işleri (örneğin, sağlık yardımlı sendika işleri) teşvik etmek için kararlaştırılan kamu-özel sektör ortaklıkları ve fosil yakıt işçilerinin becerilerini geliştirme ve yeniden beceri kazandırma için eğitim fırsatları için yerinde olan destek önlemlerinin sayısı yer alır. Göstergeler açıkça tanımlanmalı, hedef kitle ve karar vericilerle alakalı, ölçülebilir ve belirgin olmalıdır.

VERİ TOPLAMA SÜRECİ OLUŞTURUN **Rehberde, veri toplama, analiz etme ve bilgi iletişimini kolaylaştırmak amacıyla sadece geçiş göstergelerine yönelik bir veri yönetimi ve izleme sürecinin olması öneriliyor.** Mümkün olduğunca, kullanıcılar mevcut izleme süreçlerini geliştirmelidir (Şekil ES-4). Veri toplama için gereken çok çeşitli işlevlerin yürütülmesini kolaylaştırabilecek merkezi bir koordinasyon organı (ulusal istatistik ofisi gibi) belirlemek çok önemlidir (Şekil ES-5). Bu işlevler, mevcut ve yeni sosyal, ekonomik ve çevresel göstergeler için veri kaynaklarını belirlemeyi; kaynakları tahsis etmeyi; veri paylaşım düzenlemeleri oluşturmayı; ve düzenli olarak gerekli düzeyde ayrıştırmada veri toplamayı içerebilir.

Şekil ES-4 | Veri koordinasyonu ve toplama adımları

Şekil ES-5 | Adil geçişin izlenmesi için koordinasyon organı

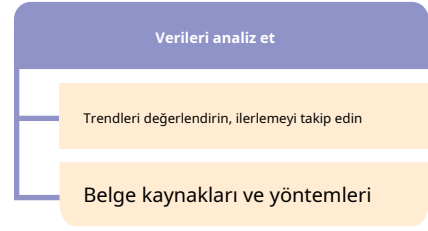
VERİLERİ ANALİZ ET

Kullanıcılar toplanan verileri analiz etme yöntemini belirlemeli ve tutarlı varsayımlar uygulamalıdır (Şekil ES-6). Gösterge verileri, geçmiş verilere göre veya hedeflere doğru ilerlemeyi izlemek için kullanılabilir. Trend analizi, göstergelerin zaman içinde nasıl değiştiğini gösterse de, bir hedefle birleştirildiğinde, veriler hedefe ulaşma yönündeki ilerlemenin değerlendirilmesine de yardımcı olabilir. Çeşitli göstergeler için zaman serisi verileri daha karmaşık analizlere olanak sağlayabilir. Benzer şekilde, göstergelerin bir derlemesini temsil eden endeksler, paydaşlar için bireysel göstergelere kıyasla daha erişilebilir bir şekilde birbirine bağlı sonuçları iletebilir. Gösterge analizleri, izlenen mevcut iklim politikalarını ayarlama veya yeni müdahaleler geliştirme (örneğin, yeniden beceri kazandırma programları, enerji erişimi, prosedürel yönleri iyileştirme vb. ile ilgili) önerileri bilgilendirebilir. Veri analizi ayrıca, gözlemlenen olumsuz değişiklikleri hafifletmek için finansman ve kaynak ihtiyaçlarının belirlenmesine ve faydaları en üst düzeye çıkarmak için fonların nereye tahsis edilmesi gerektiğine ilişkin önerilerde bulunmaya yardımcı olabilir.

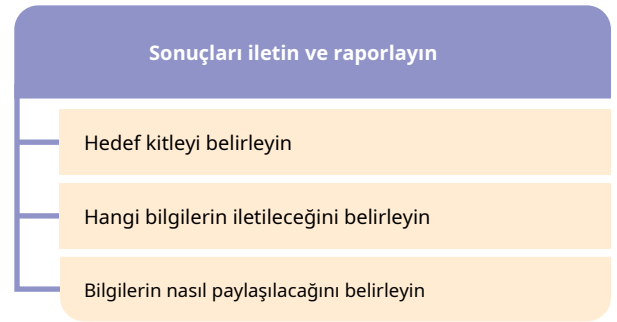
İLETİŞİM KURUN VE SONUÇLARI RAPORLAYIN Son adım, izleme sonuçlarını paydaşlara ve politika yapıcılara iletmek ve raporlamaktır.(Şekil ES-7). Veri analizi sonuçlarını özetleyen raporlar, hedef kitlelere göre düzenlenmelidir; bu kitleler, yerel veya uluslararası olabileceği gibi hükümet kurumları veya diğer paydaşlar da olabilir. Kullanıcılar, geçiş izlemelerini kolaylaştırmak için yeterli ve ilgili bilgileri eklemelidir. Kamuya açık ulusal raporlar ayrıca iyileştirme fırsatlarını belirleyebilir ve uzun vadeli hedeflere ve/veya öncelikli alanlara daha iyi ulaşmak için stratejileri ayarlamak üzere bilgi sağlayabilir. Uluslararası düzeyde, adil geçiş göstergeleriyle ilgili bilgiler, Paris Anlaşması'nın (UNFCCC, 2017, 2022c) geliştirilmiş şeffaflık çerçevesi ve iki yılda bir yayınlanan şeffaflık raporları gibi raporlama çerçevelerine dahil edilebilir.

Bu rehber Neelam Singh, Chelsea Gómez, Cynthia Elliott, Mikayla Pellerin, Ginette Walls ve Mario Julien Díaz tarafından yazılmıştır. Tüm yazarlar Dünya Kaynakları Enstitüsü'ndendir (WRI). Hannah Swee, Henning Wuester ve Oleg Bulanyi'nin rehberliğinde ICAT Sekreterliği'nde hazırlanmıştır.

Şekil ES-6 | Verileri analiz etme adımları

Şekil ES-7 | İletişim ve raporlama adımları sonuçlar

Referanslar

İklim Adaleti İttifakı (nd). Adil geçiş: Değişim için bir çerçeve. Şurada mevcuttur:<https://climatejusticealliance.org/just-transition/> .

Denton, Fatima ve diğerleri (2022). Sürdürülebilir kalkınma bağlamında geçiş hızlandırmak. *İklim Değişikliği 2022: İklim Değişikliğinin Azaltılması. Çalışma Grubu III'ün Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin Altıncı Değerlendirme Raporuna Katkısı*, PR Shukla ve diğerleri, editörler. Cambridge ve New York: Cambridge University Press. Şurada mevcuttur:https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Chapter17.pdf .

Galanis, Giorgos ve diğerleri (2025). Adil geçişin tanımlanması. *Ekolojik Ekonomi*, cilt 227 (Ocak). Şu adreste mevcuttur:<https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2024.108370> .

Hickel, Jason ve Aljosa Slamersak (2022). Mevcut iklim azaltma senaryoları sömürgeci eşitsizlikleri sürdürüyor. *Lancet Gezegenel Sağlık*, cilt 6, No. 7, ss. e628–31. Şurada mevcuttur:[https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(22\)00092-4](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(22)00092-4) .

ICAT (İklim Eylemi Şeffaflığı Girişimi) (2020b). *Sürdürülebilir Kalkınma Metodolojisi: Politikaların ve Eylemlerin Çevresel, Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi*. Washington, DC: Dünya Kaynakları Enstitüsü; Kopenhag: Birleşmiş Milletler Çevre Programı–Danimarka Teknik Üniversitesi Ortaklığı; Bonn: ICAT. Şu adreste mevcuttur:https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards_supporting/Sustainable-Development-Assessment-Guide-1.pdf .

IEA (Uluslararası Enerji Ajansı) (ndb). İnsan odaklı temiz enerji dönüşümleri.<https://www.iea.org/programmes/people-centered-clean-energytransitions> .

ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) (2015). Herkes için çevresel olarak sürdürülebilir ekonomilere ve toplumlara doğru adil bir geçiş için kılavuzlar. Cenevre. Şu adreste mevcuttur:https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_432859.pdf .

----- (2021). Adil geçişle ilgili sık sorulan sorular, 22 Ekim. Şu adreste mevcuttur:http://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/WCMS_824102/lang-tr/index.htm .

Just Transition Alliance (nd). Just Transition Alliance ilkeleri. Şurada mevcuttur:<https://jtalliance.org/sadece-qecis-nedir/> .

Kusek, Jody Zall ve Ray C. Rist (2004). *Sonuç Odaklı İzleme ve Değerlendirme Sistemine Giden On Adım: Gelişim Uygulayıcıları İçin Bir El Kitabı*. Washington, DC: Dünya Bankası. Şu adreste mevcuttur:<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/14926/296720PAPER0100steps.pdf?sequence=1&isAllowed=y> .

Min, Ze Yar (2024). Ülkeler: SDG göstergeleri için veri kullanılabilirliğini iyileştirme. *SDG İyi Uygulamaları* (blog), BM İstatistikWiki, 27 Aralık. Şurada mevcuttur:[https://unstats.un.org/wiki/display/sdqGood Practices/Countries%3A+Improving+data+available+for+SDG+indicators](https://unstats.un.org/wiki/display/sdqGood+Practices/Countries%3A+Improving+data+available+for+SDG+indicators) .

Robins, Nick ve James Rydge (2019). *Etkili İklim Eylemi İçin Adil Bir Geçişin Neden Önemli Olduğu* Londra, İngiltere: Vivid Economics ve Grantham İklim Değişikliği ve Çevre Araştırma Enstitüsü.

UNFCCC (Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi) (2015). *Paris Anlaşması*. New York: Birleşmiş Milletler. Şurada mevcuttur:https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf .

----- (2017). *Sözleşmenin Ek I'inde Yer Almayan Tarafların Ulusal Bildirimleri ve Ulusal Bildirimlerin Hazırlanmasında Sorunlar, Kısıtlamalar, Öğrenilen Dersler ve En İyi Uygulamalar Hakkındaki Uzman Danışma Grubu Tarafından Hazırlanan Güncellenmiş Teknik Rapor ve İki Yıllık Güncelleme Raporları*. Bonn: UNFCCC Sekreterliği. <https://unfccc.int/documents/28250> adresinden ulaşılabilir.

----- (2022c). *Paris Anlaşması kapsamındaki Gelişmiş Şeffaflık Çerçevesi için Referans Kılavuzu*. Bonn: UNFCCC Sekreterliği. Şu adreste mevcuttur: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/v2_ETFreferencemanual.pdf .

----- (2022g). *31 Ekim - 13 Kasım 2021 tarihleri arasında Glasgow'da düzenlenen Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı'nın Üçüncü Oturumuna İlişkin Taraflar Konferansı Raporu: Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı'nın Aldığı Kararlar*. Bonn: UNFCCC Sekreterliği. Şurada mevcuttur: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_10_add1_adv.pdf .

----- (2023). Karar 1/CMA.4'ün ilgili paragraflarında belirtilen adil geçiş yollarına ilişkin çalışma programı: taslak karar -/CMA.5. Şu adreste mevcuttur: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2023_L14E.pdf .

ICAT

Initiative for
Climate Action
Transparency